

Original Article / Araştırma Makalesi

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK İMAJINA YÖNELİK ALGILARI İLE AKADEMİK MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Investigation of the Relationship between Nursing Students' Perceptions about Nursing

Image and Academic Motivations

Dilan DENİZ AKAN¹ Cansu KOŞAR² Esin SEVGİ DOĞAN³
Simge YILDIZ⁴ Gülçin GÖKTAŞ⁵ Sezgi ÇINAR PAKYÜZ⁶
^{1,2,3,4,5,6} Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Manisa

Geliş Tarihi / Received: 14.09.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 05.01.2021

Yayın Tarihi / Published: 25.03.2021

ÖZ

Bu çalışmada amaç, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imajı ve akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. İlişkisel tanımlayıcı ve korelasyonel özellikte olan bu çalışma, Türkiye'nin Batı Bölgesi'nde bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde Ocak-Şubat 2020 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklem seçiminde, herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmedi. Araştırmanın yapıldığı fakültenin hemşirelik bölümünde eğitim gören, araştırmaya katılmayı kabul ederek anket formunu eksiksiz dolduran 411 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturdu. Araştırmanın veri toplama araçları "Kişisel Bilgi Formu", "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" ve "Akademik Motivasyon Ölçeği" idi. Verilerin istatistiksel analizinde; sayı-yüzde dağılımları, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.37±1.76 (18-30) olup büyük çoğunluğu kadın (%74.7) idi. Öğrencilerin Hemşirelik İmajı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları 101.00±11.26 olup hemşirelik imajı düzeyleri zayıf bulundu. Hemşirelik öğrencilerinin akademik motivasyonlarının orta düzeyde olduğu saptandı. Öğrencilerin hemşirelik imajı puanları arttıkça, akademik motivasyon puanlarının da artış gösterdiği belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarını ve akademik motivasyon düzeylerini arttıracak psiko-egitimsel müdahale çalışmalarının planlanmasının yararlı olacağına inanılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, İmaj, Motivasyon, Öğrenci

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relationship between nursing students' nursing image and academic motivation. This relational descriptive and correlative type research was carried out in the Faculty of Health Sciences Nursing Department of a university in West Region of Turkey between January- February 2020. In the sample selection of the research, no sampling method was used. 411 students who were educated in the nursing department of the faculty where the research was conducted, and agreed to participate in the research and filled the questionnaire completely formed the sample of the research. The data collection tools of the study were "Personal Information Form", "Image Scale for Nursing Profession" and "Academic Motivation Scale". In the statistical analysis of the data; number-percentage distributions, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test and Spearman correlation analysis were used. The average age of the students participating in the study was 20.37±1.76 (18-30) and the majority were women (74.7%). The mean scores of the students from the Nursing Image Scale were 101.00±11.26 and their nursing image levels were found to be weak. Nursing students' academic motivations were detected to be moderate. It was determined that as the nursing image scores of the students increased, their academic motivation scores also increased. We believe that it will be beneficial to plan psychoeducational intervention studies that will increase nursing students' perceptions of nursing image and academic motivation levels.

Keywords: Image, Nursing, Motivation, Student

Dilan DENİZ AKAN ✉, deniz.dilan91@gmail.com
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Manisa

GİRİŞ

Motivasyon; kişinin bir gayeyi gerçekleştirebilmesi için davranışlarında kararlılık göstermesi, güdülenmesi ve davranışlarını yönetebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Ergül, 2005; Karagüven, 2012). Akademik motivasyon ise, akademik eserleri üretmek için gerekli olan enerji olarak ifade edilmekte ve bütün eğitim kademelerinde öğrenci tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir (Bozanoğlu, 2004). Literatürde, öğrencilerin akademik başarısının artırılması amacıyla akademik motivasyonlarını olumlu yönde etkileyecek girişimler yapılması gerektiği bildirilmektedir (Çıtlık-Sarıtaş, Büyükbayram, ve Anuş-Topdemir, 2020; Dil ve Bulantekin, 2011; Duran, Karadaş, ve Kaynak, 2017; Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013; Sarıkoç ve Öksüz, 2017). Yapılan çalışmalarda, akademik motivasyonun öğrencilerin derse katılım oranlarını, derslere yönelik olumlu tutumlarını, akademik başarı ve performanslarını arttırdığı gösterilmiştir (Henning, 2007; Coetzee, 2011). Ayrıca öğrencilerin motivasyon düzeyi arttıkça okula karşı sergiledikleri olumlu tutumların arttığı ve motivasyon düzeyi yüksek olan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu bildirilmektedir (Alemdağ, Öncü, ve Yılmaz, 2014; Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013; Karagüven, 2012; Yurt ve Bozer, 2015). Akademik motivasyonu etkileyen birçok bireysel ve çevresel faktör bulunmaktadır. Literatürde meslek seçiminin akademik motivasyonu etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğu bildirilmiştir (Dil ve Bulantekin, 2011; Koç, Avşaroğlu, ve Sezer, 2004). Buna dayanarak mesleki imaj algısının da akademik motivasyonu etkileyeceği düşünülmektedir.

İmaj kavramı, bireyin, grubun ya da kurumun kendisi ile ilgili başkalarında yaratmak istediği izlenimdir (Özdelikara, Boğa, ve Çayan, 2015). Mesleki imaj kavramı ise, bir meslek grubunun görülebilen ve gözlemlenebilen tüm ifade ve izlenimlerinin diğer bireylerde oluşturduğu algılar toplamı olarak ifade edilmektedir (Dost ve Bahçecik, 2015). Mesleğin ayrılmaz bir parçası olarak ifade edilen mesleki imaj kavramı, iş, tutum ve davranışları etkileyen önemli bir faktördür (Erdal, Gücüyener, ve Erdal, 2013; Kızılcık-Özkan, Ünver, Avcıbaşı, Semerci, ve Yıldız-Fındık, 2017). Hemşirelik imajı, hemşirelerin iş performanslarını, işten ayrılma niyetlerini, hemşirelerin statü, güç ve sağlık bakımını geliştirme yeteneklerini etkilemektedir (Fletcher, 2007; Kartal ve Kardek, 2018).

Başarılı bir mesleki imajın temeli, meslek üyelerinin olumlu bir imaj algısına sahip olması ile sağlanabilir (Özata ve Aslan, 2011; Özdelikara vd., 2015). Bu nedenle, hemşirelik mesleğini gelecekte icra edecek olan günümüz hemşire adaylarının hemşirelik imajına yönelik algılarını değerlendirmek, meslek imajına yönelik olumlu algılarının oluşmasını sağlamak

oldukça önemli olup hemşire eğitimcilerin üzerinde durması gereken bir konudur (Dil ve Bulantekin, 2011; Kızılcık-Özkan vd., 2017). Hemşire adaylarının mesleğe yönelik imaj algılarının yükselmesinin, akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Buradan hareketle; bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imajı ve akademik motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırma, ilişkisel tanımlayıcı ve korelasyonel olarak tasarlandı.

Araştırma Soruları

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algı düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelik öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algıları ve akademik motivasyon düzeylerini etkileyen etmenler nelerdir?

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Ocak–Şubat 2020 tarihleri arasında Manisa Celal Bayar Üniversitesi (MCBÜ) Sağlık Bilimleri Fakültesi (SBF) Hemşirelik Bölümü’nde yapıldı.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, MCBÜ SBF Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturdu. Çalışmada herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmedi. Araştırmanın yapıldığı fakültenin hemşirelik bölümünde okuyan, çalışmaya katılmayı kabul ederek anket formunu eksiksiz dolduran 411 öğrenci çalışmanın örneklemi oluşturdu.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler, öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile ilgili sorulardan oluşan “Kişisel Bilgi Formu” (yaş, cinsiyet, sınıf gibi bilgileri içeren üç soru), “Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği” ve “Akademik Motivasyon Ölçeği” kullanılarak toplandı.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği (HMYİÖ): Dost ve Bahçecik tarafından 2015 yılında geliştirilen HMYİÖ, altı faktör (mesleki nitelikler, çalışma koşulları, cinsiyet, eğitim, mesleki statü ve dış görünüm) ve 42 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5’li likert tipi bir ölçek olup 1’den 5’e doğru puanlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde negatif yönlü maddeler (8, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31) bulunmaktadır. Ölçekten

alınan puan minimum 42, maksimum 210'dur. Ölçekten alınan puan arttıkça imaj algısı pozitif yönde artmaktadır. Toplam puan 42-75 ise çok zayıf imaj algısı, 76-109 ise zayıf imaj algısı, 110-143 ise orta imaj algısı, 144-177 ise iyi imaj algısı ve 178- 210 ise çok iyi imaj algısı olarak değerlendirilmektedir. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.88 olarak bildirilmiştir (Dost ve Bahçecik, 2015). Çalışmamızda ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.83 olarak hesaplandı. Ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için ilgili yazar izni elektronik posta yolu ile alındı.

Akademik Motivasyon Ölçeği (AMÖ): Karagüven tarafından 2012 yılında geliştirilen AMÖ, yedi faktör ve 28 maddeden oluşmakta olup 5'li likert tipi bir ölçektir (Karagüven, 2012). Ölçek faktörleri, bilmeye yönelik içsel motivasyon (İMBİ), başarmaya yönelik içsel motivasyon (İMBA), uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon (İMH), belirlenmiş dışsal motivasyon (DMT), içe yansıyan dışsal motivasyon (DMKİ), dışsal motivasyon-dış düzenleme (DMD) ve motivasyonsuzluk (MS) olarak belirlenmiştir. Alt boyutlardan alınan puanlar minimum 4, maksimum 28'dir. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.87 olarak bildirilmiştir (Karagüven, 2012). Çalışmamızda ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.87 olarak hesaplandı. Ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için ilgili yazar izni elektronik posta yolu ile alındı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, bilgisayar ortamında ve SPSS 15.0 paket programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistiksel metodlar (yüzde, ortalama, standart sapma) kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testi ile değerlendirildi. Verilerin karşılaştırılmasında, Mann Whitney U, Kruskal Wallis testleri ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında ve anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma başlamadan önce MCBÜ Tıp Fakültesi Dekanlığı Yerel Etik Kurulu'ndan (25.12.2019–20.478.486) ve MCBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan yazılı izinler alındı. Araştırma verileri toplanmadan önce, öğrencilere araştırma hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmiş gönüllü olur formları imzalatıldı. Soru formları öğrencilere verilerek doldurmaları istendi. Öğrencilerin veri toplama araçlarını doldurmaları yaklaşık 8 ila 10 dakika sürdü.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya katılmak istemeyen öğrenciler araştırma kapsamına alınamadı. Covid-19 pandemisi nedeniyle veri toplama dönemi planlanandan önce bitirildi. Araştırmada örneklemin %63'üne ulaşıldı. Araştırmadan elde edilen bulgular sadece araştırmanın yapıldığı örneklem grubunu kapsamaktadır. Bu nedenle, araştırma tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.37 ± 1.76 (18-30)'dır. Öğrencilerin %74.7 kız öğrencilerden, %36.3'ü birinci sınıflardan oluşmaktaydı. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1.'de gösterildi.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri (n=411)

Özellikler	Ort±SS	Min-Max
Yaş	20.37±1.76	18-30
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	307	74.7
Erkek	104	25.3
Sınıf		
1. Sınıf	149	36.3
2. Sınıf	98	23.8
3. Sınıf	99	24.1
4. Sınıf	65	15.8

Öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamasının 101.00 ± 11.26 (76-156) olduğu ve hemşirelik imaj algılarının zayıf olduğu görüldü. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanlar incelendiğinde; mesleki nitelik alt boyutundan 18.88 ± 4.83 (15-51), çalışma koşulları alt boyutundan 32.73 ± 3.16 (19-41), cinsiyet alt boyutundan 20.33 ± 4.63 (9-36), eğitim alt boyutundan 9.77 ± 2.12 (6-23), mesleki statü alt boyutundan 12.92 ± 4.22 (5-25) ve dış görünüm alt boyutundan 6.34 ± 3.09 (3-15) puan aldıkları belirlendi (Tablo 2).

Öğrencilerin AMÖ alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları; İMBİ 14.60 ± 3.13 , İMBA 11.43 ± 3.09 , İMH 12.49 ± 2.93 , DMT 15.84 ± 3.54 , DMKİ 11.13 ± 3.19 , DMD 14.21 ± 3.28 , MS 11.70 ± 3.51 olarak bulundu (Tablo 2). Öğrencilerin HMYİÖ toplam puanı, alt boyutları ve AMÖ alt boyutları puan ortalamaları Tablo 2.'de gösterildi.

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği Toplam Puanı, Alt Boyutları ve Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutları Puan Ortalamaları, Minimum-Maksimum Değerleri (n=411)

HMYİÖ Alt Boyutları	\bar{X}	SS	Minimum	Maksimum
Mesleki Nitelikler	18.88	4.83	15	51
Çalışma Koşulları	32.73	3.16	19	41

Cinsiyet	20.33	4.63	9	36
Eğitim	9.77	2.12	6	23
Mesleki Statü	12.92	4.22	5	25
Dış Görünüm	6.34	2.74	3	15
HMYİÖ Toplam Puan	101.00	11.26	76	156
AMÖ Alt Boyutları	X̄	SS	Minimum	Maksimum
İMBİ	14.60	3.13	4	20
İMBA	11.43	3.09	4	20
İMH	12.49	2.93	4	20
DMT	15.84	3.54	4	20
DMKİ	11.13	3.19	4	20
DMD	14.21	3.28	4	20
MS	11.70	3.51	4	20

Öğrencilerin HMYİÖ'den aldıkları puanlar incelendiğinde, erkek öğrencilerin toplam HMYİÖ puan ortalamasının kız öğrencilere göre daha yüksek ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlendi ($p<0.05$, Tablo 3). Üçüncü sınıf öğrencilerinin toplam HMYİÖ puan ortalamasının diğer sınıflardaki öğrencilere göre yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulundu ($p<0.05$, Tablo 4).

Öğrencilerin AMÖ alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde; kız öğrencilerin İMBİ, DMT ve MS'den aldıkları puanların yüksek ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görüldü ($p<0.05$, Tablo 3). Dördüncü sınıf öğrencilerinin AMÖ alt boyutlarından İMH puanının daha yüksek ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulundu ($p<0.05$, Tablo 4).

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Hemşirelik İmaj Ölçeği Toplam Puanı, Alt Boyutları ve Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutları Puan Farkları (n=411)

Alt Boyutlar	Ölçek puanları		Önemlilik
	Kadın (307) Ort±SS	Erkek (104) Ort±SS	
Mesleki Nitelikler	17.66±4.72	19.51±5.10	U=13837.500 p=0.040
Çalışma Koşulları	32.66±3.13	32.95±3.26	U=15035.500 p=0.373
Cinsiyet	19.66±4.37	22.32±4.82	U=10713.500 p=0.000
Eğitim	9.70±2.14	10.00±2.07	U=14428.500 p=0.126
Mesleki Statü	12.85±4.09	13.11±4.61	U=15344.500 p=0.553
Dış Görünüm	6.29±2.71	6.50±2.82	U=15531.500 p=0.673
HMYİÖ Toplam Puanı	99.85±10.94	104.42±11.54	U=12099.500 p=0.000
İMBİ	15.87±2.87	13.82±3.70	U=13898.500 p=0.047
İMBA	11.39±2.99	11.55±3.36	U=15109.000 p=0.411
İMH	12.71±2.77	11.83±3.29	U=15393.000 p=0.113

DMT	16.23±3.31	14.70±3.96	U=12322.000 p=0.000
DMKİ	11.21±3.09	10.91±3.48	U=14745.000 p=0.242
DMD	14.43±3.15	13.56±3.57	U=15691.000 p=0.229
MS	15.89±3.47	11.13±3.58	U=13798.500 p=0.038

U: Mann Whitney U Testi

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıflarına Göre Hemşirelik İmaj Ölçeği Toplam Puanı, Alt Boyutları ve Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutları Puan Farkları (n=411)

Alt Boyutlar	Ölçek puanları				Önemlilik
	1. Sınıf (149)	2. Sınıf (98)	3. Sınıf (99)	4. Sınıf (65)	
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	
Mesleki Nitelikler	19.45±4.98	18.73±4.37	18.04±4.41	19.07±5.58	KW=12.585 p=0.006
Çalışma Koşulları	32.73±3.33	31.82±3.22	33.11±3.00	33.5±2.58	KW=16.788 p=0.001
Cinsiyet	20.34±4.62	19.44±4.06	20.55±4.26	21.30±5.74	KW=6.279 p=0.099
Eğitim	9.99±2.42	9.33±1.39	9.79±2.11	9.92±2.26	KW=5.624 p=0.131
Mesleki Statü	12.89±4.03	11.79±4.24	14.22±4.02	12.70±4.48	KW=18.728 p=0.000
Dış Görünüm	6.37±2.85	6.10±2.67	6.73±2.80	6.06±2.46	KW=4.313 p=0.230
HMYİÖ Toplam Puanı	101.81±11.81	97.24±10.24	106.46±9.64	102.61±12.59	KW=15.848 p=0.001
İMBİ	14.48±3.08	14.82±2.97	15.08±3.04	13.83±3.51	KW=6.783 p=0.079
İMBA	11.11±2.99	11.39±3.12	11.93±2.92	11.46±3.47	KW=4.806 p=0.187
İMH	12.25±2.80	12.15±2.95	12.78±2.78	15.09±3.30	KW=8.091 p=0.044
DMT	15.66±3.78	15.92±3.33	16.42±3.11	15.27±3.86	KW=3.402 p=0.334
DMKİ	10.70±3.12	11.05±3.15	11.51±3.08	11.69±3.51	KW=7.201 p=0.066
DMD	14.04±3.36	14.56±3.27	14.54±2.93	14.21±3.28	KW=2.860 p=0.414
MS	11.28±3.68	11.82±3.60	12.39±2.85	11.44±3.76	KW=5.998 p=0.112

KW: Kruskal Wallis Testi

Öğrencilerin HMYİÖ ve AMÖ alt boyutları arasındaki korelasyonlar incelendiğinde; HMYİÖ ve MS arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunurken; HMYİÖ ve AMÖ'nin diğer alt boyutları olan İMBİ, İMBA, İMH, DMT, DMKİ, DMD ve MS ile arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulundu ($p<0.05$, Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Hemşirelik İmaj Ölçeği Toplam Puanı, Alt Boyutları ve Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki Korelasyonlar (n=411)

Alt Boyutlar	r ve p değeri	Mesleki Nitelikler	Çalışma Koşulları	Cinsiyet	Eğitim	Mesleki Statü	Dış Görünüm	HMYİÖ Toplam Puanı
İMBİ	r	0.262**	0.035	0.108*	0.260**	0.56	0.130**	0.254**
	p	0.000	0.000	0.476	0.028	0.258	0.008	0.000
İMBA	r	0.189**	0.023	0.121*	0.100*	0.130**	0.033	0.059
	p	0.000	0.641	0.014	0.042	0.008	0.511	0.000
İMH	r	0.189**	0.011	0.024	0.170**	0.100*	0.042	0.126*
	p	0.010	0.000	0.824	0.034	0.001	0.440	0.010
DMT	r	0.291**	0.100*	0.041	0.244**	0.085	0.187**	0.216**
	p	0.000	0.044	0.406	0.000	0.084	0.000	0.000
DMKİ	r	0.144**	0.004	0.031	0.167**	0.143**	0.145**	0.135**
	p	0.003	0.931	0.536	0.001	0.004	0.003	0.006
DMD	r	0.220**	0.046	0.011	0.205**	0.158**	0.172**	0.209**
	p	0.000	0.347	0.829	0.000	0.001	0.000	0.000
MS	r	-0.189**	-0.039	-0.112*	-0.175**	-0.220**	-0.166**	-0.139**
	p	0.000	0.427	0.023	0.000	0.000	0.001	0.005

Spearman Korelasyon Analizi

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algıları ve akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin mesleki imaj algılarının zayıf olduğu saptandı. Literatürü incelediğimizde, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarını inceleyen çalışmalarda farklı sonuçlar dikkat çekmekteydi. Elibol ve Seren-Harmancı'nın hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin meslek imajını olumsuz algıladıkları bildirilirken (Elibol ve Seren-Harmancı, 2017); Sis-Çelik ve ark.'nın toplumdaki hemşirelik mesleği imajını inceledikleri çalışmada hemşirelik imajının orta düzeyde olduğu rapor edilmiştir (Sis-Çelik, Pasinlioğlu, Kocabeyoğlu, ve Çetin, 2013). Kızılcık-Özkan ve ark.'nın yapmış olduğu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin HMYİÖ puan ortalamalarının yüksek olduğu (Kızılcık-Özkan vd., 2017); Özdelikara ve ark.'nın hemşirelik ve sağlık alanı dışındaki öğrencilerin hemşirelik imaj algısını incelediği çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarının iyi düzeyde olduğu bildirilmiştir (Özdelikara vd., 2015). Özpancar ve ark.'nın hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik algılarını inceledikleri çalışmada, öğrencilerin hemşirelik mesleğini olumlu yönde algıladıkları rapor edilmiştir (Özpancar, Aydın, ve Akansel, 2008). Literatürde, hemşirelik imaj algısını etkileyen birçok faktör (öğrencilerin hemşirelik mesleğine isteyerek gelmeleri, ailede hemşirelik mesleğine mensup birinin varlığı, hemşirelik mesleğinin çalışma şartlarının zor olduğuna inanmaları ve mesleği toplumsal imaj algısı düşük bir meslek olarak algılamaları vb.) olduğu ifade edilmektedir

(Çıtak-Tunç, Akansel. ve Özdemir, 2010; Elibol ve Seren-Harmancı, 2017; Özdelikara vd., 2015; Sabancıoğulları ve Doğan, 2011). Literatürdeki hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı düzeylerindeki farklılık bu faktörlerden kaynaklanmış olabilir.

Çalışmamızda, erkek öğrencilerin HMYİÖ toplam puan ortalaması, ölçek alt boyutlarından mesleki nitelikler ve cinsiyet puanları ortalamasının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü. Literatürü incelediğimizde, bazı çalışma bulgularında cinsiyet değişkeninin hemşirelik imaj algısında etkili olmadığı bildirilmektedir (Kızılcık-Özkan vd., 2017; Özpancar vd., 2008). Çalışma bulgumuz, literatürde bildirilen cinsiyet değişkeni ve hemşirelik imaj algısı sonuçlarından farklılık göstermektedir. Bu farklılığın, erkek öğrencilerin bireysel özelliklerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda, ikinci sınıf öğrencilerinin HMYİÖ toplam puan ortalaması diğer sınıflara göre daha düşük olduğu tespit edildi. Kızılcık-Özkan ve ark.'nın çalışmasında sınıf değişkeninin HMYİÖ puan ortalamasında etkili olmadığı bildirilmiştir (Kızılcık-Özkan vd., 2017). Kızılcık-Özkan ve ark.'nın aksine Elibol ve Seren-Harmancı'nın yapmış olduğu çalışmada ise, sınıf değişkeninin hemşirelik imajı puanı için anlamlı bir değişken olduğu bildirilmektedir (Elibol ve Seren-Harmancı, 2017). Ancak literatürde sınıf değişkeni ile hemşirelik imajı arasındaki farkı inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Elibol ve Seren-Harmancı, 2017; Kızılcık-Özkan vd., 2017). Bu bilgiler doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinin öğrenim düzeyleri ve sosyodemografik özellikleri ile hemşirelik imajı düzeyi arasındaki farkı inceleyen daha fazla sayıda araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Akademik motivasyon, öğrenmeyi kolaylaştıran, akademik başarıyı sağlayan geniş ve çok boyutlu bir kavramdır (Karagüven, 2012). Gelecekte mesleğinde yetkin hemşirelerin yetiştirilmesinde önemli bir faktördür. Motivasyon kavramının genişliği ve hemşirelik öğrencilerindeki önemi dikkate alındığında, hemşirelik öğrencilerinin akademik motivasyon özellikleri ve bu motivasyonu etkileyen faktörlerin açıklığa kavuşturulması gereklidir (Rafii, Saeedi, ve Parvizy, 2019; Sarıkoç ve Öksüz 2017).

Çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinin toplam AMÖ alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde; hemşirelik öğrencilerinin akademik motivasyonlarının orta düzeyde olduğu belirlendi. Ghiasvand ve ark.'nın Tahran'daki hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin akademik motivasyonlarının orta düzeyde olduğu Sarıkoç ve Öksüz'ün ülkemizdeki hemşirelik öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada ise, öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin orta olduğu rapor edilmiştir (Ghiasvand, Naderi, Tafreshi, Ahmadi, ve Hosseini 2017; Sarıkoç ve Öksüz, 2017). Araştırma sonucumuz, literatürdeki

öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerini inceleyen benzer çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Cinsiyet ve AMÖ alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde, kız öğrencilerin İMBİ, DMT ve MS alt boyutlarından aldıkları puan ortalamasının daha yüksek olduğu görüldü. Gömleksiz ve Serhatlıoğlu'nun öğretmen adaylarının motivasyon düzeylerini inceledikleri çalışmada, kadın öğretmen adaylarının İMBİ ve İMH, DMD ve DMKİ puanlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu, erkek öğretmen adaylarının MS puanlarının ise, kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir. (Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013). Eymur ve Geban'ın kimya öğretmeni adayları ile yapmış olduğu çalışmada da kadın ve erkek öğretmen adaylarının İMH puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmış ve kadın öğretmen adaylarının motivasyon düzeylerinin erkek öğretmen adaya göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Eymur ve Geban, 2011). Çalışmamızda, MS alt boyut puanlarının yüksek çıkması hemşirelik mesleğinin çalışma koşullarının zor olduğunun düşünülmesinden kaynaklanmış olabilir.

Dördüncü sınıf öğrencilerin AMÖ alt boyutlarından İMH puan ortalamalarının diğer sınıflara göre daha yüksek olduğu belirlendi. Alemdağ ve ark.'nın yapmış olduğu çalışmada, dördüncü sınıf beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon puanlarının yüksek olduğu bildirilmiştir (Alemdağ vd., 2014). Sarıkoç ve Öksüz'ün hemşirelik öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada, dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin akademik motivasyon puanlarının daha yüksek olduğu rapor edilmiştir (Sarıkoç ve Öksüz, 2017). Buna göre, çalışma sonucumuz literatür ile paralellik göstermektedir. Bu bulgu, dördüncü sınıf öğrencilerin mezuniyete yakın olmasının motivasyonlarını olumlu yönde etkilemesi şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin HMYİÖ ve AMÖ alt boyutları arasında motivasyonsuzluk alt boyutu hariç istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu; HMYİÖ ile AMÖ alt boyutu motivasyonsuzluk arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görüldü. Buna göre, HMYİÖ puan ortalamaları arttıkça motivasyon puanları artmakta; HMYİÖ puan ortalamaları arttıkça motivasyonsuzluk alt boyutu puanları azalmaktaydı. Bu bulgu, bizim için beklendikti. Bu bulgudan hareketle, öğrencilerin mesleki imaj algılarının artması, akademik motivasyonlarını da olumlu etkileyeceği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarının zayıf ve akademik motivasyon düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlendi. Erkek öğrencilerin hemşirelik imaj

algıları daha yüksek iken, ikinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarının daha düşük olduğu saptandı. Kız öğrencilerin bilmeye yönelik içsel motivasyon, belirlenmiş dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk puanlarının daha yüksek olduğu, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon puanlarının daha yüksek olduğu belirlendi. Daha yüksek imaj algısının daha yüksek akademik motivasyon ile ilişkili olduğu belirlendi.

Bu bulgular doğrultusunda; hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imaj algılarını ve akademik motivasyon düzeylerini arttıracak psikoeğitimsel müdahale çalışmalarının planlanmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Not: Bu araştırma, 20-21 Haziran 2020 tarihinde İzmir Demokrasi Üniversitesi Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi 2020 (ICHES-IDU 2020)'nde sözel bildiri olarak sunuldu.

KAYNAKLAR

- Alemdağ, C., Öncü, E., Yılmaz, A. K. (2014). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon ve akademik öz-yeterlilikleri. Hacettepe Journal of Sport Sciences, 25(1), 23-35.*
- Bozanoğlu, İ. (2004). *Akademik güdülenme ölçeği: geliştirmesi, geçerliliği, güvenilirliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(2), 83-98.*
- Coetzee, L. R. (2011). *The relationship between students' academic selfconcept, motivation and academic achievement at the university of the free state. Master of Education-with Specialisation in Adult Education, University of South Africa.*
- Çıtak-Tunç, G., Akansel, N., Özdemir, A. (2010). *Hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, 3(1), 24-31.*
- Çıtlık-Sarıtaş, S., Büyükbayram, Z., Anuş-Topdemir, E. (2020). *Hemşirelik öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlilik düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 8(3), 839-49.*
- Dil, S., Bulantekin, Ö. (2011). *Hemşirelik öğrencilerinde akademik başarı düzeyi ile aile işlevselliği ve kontrol odağı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 2(1), 17-24.*
- Dost, A., Bahçecik, N. (2015). *Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirilmesi. G.O.P. Taksim E.A.H. JAREN, 1(2), 51-9.*
- Duran, S., Karadaş, A., Kaynak, S. (2017). *Hemşirelik öğrencilerinin olumsuz otomatik düşünceleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki. Kocaeli Medical J, 6(2), 30-37.*
- Elibol, E., Seren-Harmanlı, A. K. (2017). *Reasons nursing students choose the nursing profession and their nursing image perception: a survey study. Nurs Pract Today, 4(2), 67-78.*
- Erdal, G., Gücüyener, İ., Erdal, K. (2013). *Eğitim kurumlarında kurumsal kimlik, kurumsal imaj ve eğitime katkısı. Electronic Journal of Vocational Colleges, 3(3), 54-61.*
- Ergül, H. F. (2005). *Motivasyon ve motivasyon teknikleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(4), 67-9.*
- Eymur, G., Geban, Ö. (2011). *An investigation of relationship between motivation and academic achievement of pre-service chemistry teachers. Eğitim ve Bilim, 36, 246-55.*

- Fletcher, K. (2007). *Image: changing how women nurses think about themselves. literature review. J Adv Nurs*, 58, 207-15.
- Ghiasvand, A. M., Naderi, M., Tafreshi, M. Z., Ahmadi, F., Hosseini, M. (2017). *Relationship between time management skills and anxiety and academic motivation of nursing students in Tehran. Electronic physician*, 9(1), 3678-84.
- Gömleksiz, M. N., Serhatlıoğlu, B. (2013). *Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. TSA*, 17(3), 99-127.
- Henning, M. (2007). *Students' motivation to learn, academic achievement, and academic advising. Unpublished doctoral dissertation, AUT University, New Zealand.*
- Karagüven, M.H.Ü. (2012). *The Adaptation of academic motivation scale to turkish. Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(4), 2611-18.
- Kartal, H., Kantek, F. (2018). *Yönetici hemşirelerde hemşirelik imajı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. Bakırköy Tıp Dergisi*, 14, 190-7.
- Kızılcık-Özkan, Z., Ünver, S., Avcıbaşı, İ. M., Semerci, R., Yıldız-Fındık, Ü. (2017). *Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(1), 38-47.
- Koç, M., Avşaroğlu, S., Sezer, A. (2004). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişki. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 483-99.
- Özata, M., Aslan, Ş. (2011). *Hastanede çalışan hemşirelerin mesleki imaj algılarının araştırılması. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (1), 251-68.
- Özdelikara, A., Boğa, N. M., Çayan, N. (2015). *Hemşirelik öğrencilerine ve sağlık alanı dışındaki öğrencilere göre hemşirelik imajı. DÜ Sağlık Bil Enst Derg*, 5(2), 1-5.
- Özpancar, N., Aydın, N., Akansel, N. (2008). *Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. Cumhuriyet Hem Derg*, 12(3), 9-17.
- Rafii, F., Saeedi, M., Parvizi, S. (2019). *Academic motivation in nursing students: a hybrid concept analysis. Iranian journal of nursing and midwifery research*, 24(5), 315-22.
- Sabancıoğulları, S., Doğan, S. (2011). *Profesyonel kimliğin dışa yansıyan boyutu: profesyonel imaj ve hemşirelik. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 8 (2), 28-37.
- Sarıkoç, G., Öksüz, E. (2017). *Academic motivation and academic self-efficacy of nursing students. J Clin Anal Med*, 8(1), 47-51.
- Sis-Çelik, A. S., Pasinlioğlu, T., Kocabeyoğlu, T., Çetin, S. (2013). *Determination of the image of nursing profession in community. FNJN*, 21(3), 147-53.
- Yurt, E., Bozer, E. N. (2015). *Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(3), 669-85.